

823.

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej**

z dnia 14 października 1927 r.

o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

O żebractwie i włóczęgostwie.

Art. 1. Celem zwalczania żebractwa i włóczęgostwa stosuje się środki zapobiegawcze, poprawcze i karne względem osób, dopuszczających się czynów, przewidzianych niniejszem rozporządzeniem.

Zwalczanie żebractwa i włóczęgostwa nieletnich do lat siedemnastu uregulują przepisy specjalne.

Art. 2. Żebrakiem, w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest ten, kto zawodowo zajmuje się wyprasaniem dla siebie w jakikolwiek sposób jałmużny.

Art. 3. Włóczęgą, w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest ten, kto bez pracy i środków do życia zmienia stale miejsce swego pobytu nie w celu znalezienia pracy.

Art. 4. Postanowienia niniejszego rozporządzenia stosuje się również do tego:

- a) kto nałogowo oddając się grze hazardowej, pijaństwu lub ostremu narkotyzowaniu się, dochodzi do takiego stanu, iż dla utrzymania bądź jego samego, bądź tych, których obowiązany jest żywić, udzielić trzeba pomocy z tytułu opieki społecznej;
- b) kto pobiera wsparcia z tytułu opieki społecznej i wzbrania się wykonywać zaofiarowaną mu, a dostosowaną do jego sił i warunków, pracę.

Zakłady zapobiegawcze i poprawcze.

Art. 5. Do walki z żebractwem i włóczęgostwem służą:

- 1) domy pracy dobrowolnej,
- 2) przytułki,
- 3) domy pracy przymusowej.

Art. 6. Zakłady, wymienione w artykule 5, osiągają swój cel, zależnie od przeznaczenia, przez:

- 1) opiekę zakładową,
- 2) udzielanie nauki i przygotowanie do pracy zawodowej,
- 3) wywieranie moralnego wpływu,
- 4) celową i systematyczną pracę, za wynagrodzeniem, w warsztatach zakładowych bądź poza zakładem.

Domy pracy dobrowolnej.

Art. 7. Do domów pracy dobrowolnej przyjmowani będą w miarę możliwości i na własne życzenie żebracy i włóczędzy po zwolnieniu z domu pracy przymusowej, więźniowie po odbyciu kary, osoby o niepełnej zdolności do pracy oraz wszystkie inne osoby, nie mogące być w innej drodze zatrudnione lub nie mogące znaleźć innej pracy. Praca w domach pracy dobrowolnej jest płatna. Nie będą przyjmowane osoby, posiadające środki utrzymania lub zupełnie niezdolne do pracy. Opuszczenie domu pracy dobrowolnej jest dozwolone.

Przez środki utrzymania rozumie się również pomoc materialną ze strony osoby trzeciej, chociażby prawnie do tego nieobowiązanej.

Przytulki.

Art. 8. Do przytułków przyjmowani będą z tytułu opieki społecznej lub przymusowo umieszczani na mocy decyzji sądu, zupełnie niezdolni do pracy żebracy i włóczędzy, nie posiadający środków utrzymania.

Do zakładów tych będą również przyjmowane z tytułu opieki społecznej inne osoby, pozbawione środków utrzymania i zupełnie niezdolne do pracy.

Art. 9. Przymusowemu umieszczeniu w przytulku lub zakładzie specjalnym (art. 24) na mocy decyzji sądu podlega żebrak lub włóczęga, nie posiadający środków utrzymania i zupełnie niezdolny do pracy, który nie chce wstąpić dobrowolnie do przytułku lub zakładu specjalnego z tytułu opieki społecznej lub przyjęty, po opuszczeniu przytułku bądź zakładu specjalnego, żebrze lub włóczy się.

Art. 10. Żebrak lub włóczęga przymusowo umieszczony w przytulku, będzie przez kierownictwo przytułku zwolniony, jeśli uzyskał dostateczne środki utrzymania lub stał się zdolnym do pracy. Osobom pozostającym z tytułu opieki społecznej dozwolone jest opuszczenie przytułku.

Art. 11. Jeżeli żebrak lub włóczęga zwolniony na mocy artykułu 10 zostanie ponownie przytrzymany za żebractwo lub włóczęgostwo, będzie przez sąd przymusowo umieszczony w przytulku i wtedy zwolniony być może jedynie na mocy decyzji sądu.

Domy pracy przymusowej.

Art. 12. W domach pracy przymusowej umieszczani będą, z zastrzeżeniem postanowień artykułu 24 niniejszego rozporządzenia, żebracy i włóczędzy zdolni do pracy i nie posiadający środków utrzymania, co do których sąd orzekł umieszczenie w domu pracy przymusowej.

Art. 13. Żebracy lub włóczędzy zdolni do pracy, nie posiadający środków utrzymania, podlegają umieszczeniu w domu pracy przymusowej na czas od trzech do sześciu miesięcy.

Tenże środek sąd może zastosować względem osób zdolnych do pracy, wymienionych w artykule 4 niniejszego rozporządzenia.

Art. 14. W razie, gdyby skazany na mocy art. 13 został w ciągu dwóch lat od daty zwolnienia z domu pracy przymusowej ponownie przytrzymany na żebractwie lub włóczęgostwie, ulegnie on umieszczeniu w domu pracy przymusowej na czas od trzech miesięcy do dwóch lat.

Art. 15. W wypadkach, gdy sąd uzna, że umieszczenie w domu pracy przymusowej nie jest wskazane ze względu na poprzednią niekaralność lub inne okoliczności,—wówczas zastosowanie tego środka może zawiesić na czas od jednego roku do trzech lat.

W wypadkach zawieszenia, sąd ustanawia na ten czas nad skazanym opiekę, wykonanie której powierza właściwemu organowi opieki społecznej.

Art. 16. Zastosowanie środka poprawczego, zawieszono na mocy art. 15, uważa się za dokonane po upływie terminu zawieszenia.

Art. 17. Zawieszenie będzie cofnięte, jeżeli skazany w okresie zawieszenia dopuści się ponownie żebractwa lub włóczęgostwa, a okres zawieszenia jeszcze nie upłynął.

Art. 18. Umieszczony w domu pracy przymusowej na okres dłuższy, niż sześć miesięcy, może być po upływie co najmniej sześciu miesięcy przedterminowo zwolniony decyzją sądu na wniosek kierownictwa domu pracy przymusowej.

Art. 19. Przedterminowe zwolnienie dopuszczalne jest w razie dobrego sprawowania się skazanego podczas pobytu w domu pracy przymusowej i zarazem gdy jest przewidywana możliwość stałego zarobkowania lub uzyskania innych godziwych środków do życia.

Art. 20. Okres przedterminowego zwolnienia trwa do upływu terminu skazania. Na ten czas sąd ustanawia nad przedterminowo zwolnionym opiekę, wykonanie której powierza właściwemu organowi opieki społecznej.

Art. 21. W ciągu powyższego okresu, sąd może zwolnienie odwołać, jeżeli przedterminowo zwolniony dopuści się ponownie żebractwa lub włóczęgostwa; czas przebywania na wolności nie będzie skazanemu policzony na poczet zamknięcia w domu pracy przymusowej.

Art. 22. Do czasu ustanowienia organów opieki społecznej sąd może zarządzić dozór policyjny zamiast ustanowienia opieki.

Postanowienia wspólne dla przytułków i domów pracy przymusowej.

Art. 23. W stosunku do osób, których umieszczenie w domu pracy przymusowej lub przytułku groziłoby pozbawieniem niezbędnej opieki członków

ich rodziny, sąd zarządzi umieszczenie, po uprzednim zapewnieniu opieki tymże członkom rodziny.

Art. 24. W domu pracy przymusowej i przytułkach nie wolno umieszczać:

1) umysłowo chorych i epileptyków,
2) osób dotkniętych chorobami niebezpiecznymi dla otoczenia (gruźlica, świeża kiła, jaglica i ostre choroby zakaźne) lub wzbudających wstręt oraz chorych na choroby ostre niezakaźne, dopóki nie wyzdrowieją,

3) kobiet brzemiennych i karmiących.

Osoby te umieszczane będą w zakładach specjalnych.

Kara pozbawienia wolności.

Art. 25. Kto, posiadając wystarczające środki utrzymania, żebrze (art. 2), będzie karany więzieniem od sześciu miesięcy do dwóch lat, a w razie powtórzenia tego przestępstwa w ciągu pięciu lat od chwili odcierpienia kary—więzieniem od roku do pięciu lat.

Jednocześnie z karą więzienia może być orzeczona grzywna od 100 zł. do 5.000 zł.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z 1852 r. orzeka się za powyższy występki zamiast więzienia areszt ścisły.

Postępowanie w sprawach, dotyczących pozbawienia wolności z tytułu umieszczenia w przytułku lub domu pracy przymusowej.

Art. 26. Organa policji obowiązane są zebraków (art. 2) i włóczęgów (art. 3) zatrzymywać i przekazywać do dyspozycji sądu pokoju (powiatowego).

Art. 27. W razie stwierdzenia, że zatrzymany nie zajmuje się zawodowo żebractwem lub włóczęgostwem, lecz popadł w taki stan przejściowo, z powodu niemożności znalezienia pracy — sąd zarządza skierowanie zatrzymanego do gminy zobowiązanej do opieki, albo do właściwego urzędu lub domu pracy dobrowolnej, celem umożliwienia mu uzyskania pracy.

Art. 28. W sprawach o umieszczenie w przytułku lub w domu pracy przymusowej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy postępowania karnego. Środki odwoławcze przeciw wyrokowi nie wstrzymują jednak wykonania.

Zamiast aresztu prewencyjnego stosuje się przed wydaniem wyroku w sądzie I instancji tymczasowe zamknięcie w przytułku, względnie domu pracy przymusowej; — środek ten może być zawsze zastosowany w miarę potrzeby.

Właściwe są sądy pokoju (powiatowe).

W postępowaniu artykułem niniejszym przewidzianym, osoba, pociągnięta do odpowiedzialności, ma zawsze obrońcę.

Obrońcę z urzędu wyznacza sędzia, bezzwłocznie po wdrożeniu przez siebie postępowania, z pośród adwokatów lub innych osób, uprawnionych do zawodowego występowania w sądach w roli obrońcy, — a w razie ich braku z pośród aplikantów adwokackich lub sądowych, względnie z pośród innych osób zasługujących na zaufanie, za zgodą tych ostatnich.

Obrońca wykonuje swe obowiązki również w toku postępowania przygotowawczego.

Postanowienia końcowe.

Art. 29. Do zakładania i utrzymywania domów pracy przymusowej i dobrowolnej obowiązane są wojewódzkie związki komunalne (m. st. Warszawa), przyczem na obszarze każdego województwa (m. st. Warszawy) powinien się znajdować przynajmniej jeden dom pracy przymusowej i dobrowolnej.

Dom pracy dobrowolnej może być ustanowiony, jako jednostka samoistna lub, jako specjalny oddział, przy domu pracy przymusowej.

Art. 30. Do czasu utworzenia wojewódzkich związków komunalnych, powiatowe związki komunalne oraz miasta wydzielone z powiatów, połączone w związek wspólny, obowiązane są do zakładania i utrzymywania domów pracy przymusowej i dobrowolnej (art. 29).

Art. 31. Obowiązek zakładania i utrzymywania przytułków ciąży na powiatowych związkach komunalnych i miastach wydzielonych z powiatów.

Art. 32. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych wyda szczegółowe postanowienia o łączeniu niepowiatowych związków komunalnych i miast wydzielonych z powiatu w związki wspólne dla celów, określonych w art. 30 niniejszego rozporządzenia.

Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Spraw Wewnętrznych wyda szczegółowe postanowienie o organizacji przytułków, domów pracy dobrowolnej i przymusowej.

Art. 33. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 34. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem województwa śląskiego, w 2 tygodnie po ogłoszeniu.

Postanowienia, dotyczące przymusowego umieszczenia w przytułkach i domach pracy przymusowej, będą wykonywane w poszczególnych województwach (m. st. Warszawie) w czasie, określonym przez rozporządzenia, wydane przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 35. Wszelkie przepisy dotyczące żebractwa i włóczęgostwa choćby nie odpowiadające określeniu art. 2 i 3, zostają uchylone w poszczególnych województwach (m. st. Warszawie) w czasie oznaczonym w ustępie drugim art. 34, o ile nie zostały uchylone w myśl art. 34 ustęp pierwszy. Jednakże artykuły 274 i 275 kodeksu karnego z r. 1903 zostają uchylone w terminie oznaczonym w ustępie pierwszym art. 34.

Pozostają w mocy przepisy, dotyczące umieszczenia w domach pracy i przytułkach z powodów

innych, niż żebractwo i włóczęgostwo (ustęp 1) jak również dotyczące żebractwa i włóczęgostwa nieletnich, o ile chodzi o osoby nie mające lat siedemnastu.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

Sprostowanie.

W art. 32 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 października 1927 r. o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa (Dz. U. R. P. № 92, poz. 823), w wierszach 3 i 4 ustępu pierwszego zamiast „o łączeniu niepowiatowych” winno być „o łączeniu się powiatowych”.